

การกำหนดเขตโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล
ในท้องที่การศึกษาที่สี่ ของกรุงเทพมหานคร

นายประกอบ อยู่ชนมบุญ

003456

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

09848091 I

SCHOOL ZONING OF THE PUBLIC SECONDARY SCHOOLS
IN THE FOURTH EDUCATIONAL REGION OF BANGKOK METROPOLIS

Mr. Prakob Yoochombum

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกำหนดเขตโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล
ในท้องที่การศึกษาที่สี่ ของกรุงเทพมหานคร

โดย นายประกอบ อัญจนบุญ

แผนกวิชา บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ณรงค์ บุญมี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

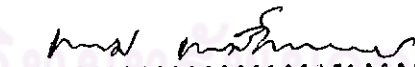
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

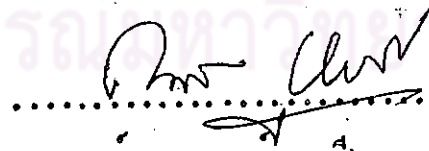
.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุสัย)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ทนง พงษ์ไพบูลย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ณรงค์ บุญมี)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้นำแบบสำรวจไปให้กลุ่มตัวอย่างประชากรและขอรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสำรวจคืนจากผู้บริหารและช่วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 55 ฉบับ (ร้อยละ 91.66) และจากนักเรียนจำนวน 1,182 ฉบับ (ร้อยละ 92.34) รวมทั้งสิ้น 1,237 ฉบับ (ร้อยละ 92.31)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยการหาความร้อยละ และการหาค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. เวลาที่เหมาะสมในการเดินทางไปและกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนของนักเรียนควรใช้เวลา 30 นาที เขตโรงเรียนที่กำหนดโดยใช้เวลาในการเดินทางไปและกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนของนักเรียนเป็นเกณฑ์ ควรใช้เวลา 30 นาที เพื่อให้เขตโรงเรียนไม่กว้างขวางมากเกินไป
2. ที่พักอาศัยของนักเรียนมัธยมศึกษา ควรอยู่ห่างจากสถานที่ตั้งโรงเรียนเป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร
3. ภายในระยะ 1 กิโลเมตรจากโรงเรียน การกระจายของที่พักอาศัยของนักเรียนจะหนาแน่น และจะลดลงเมื่อระยะทางห่างจากโรงเรียนมากขึ้น
4. การกำหนดรูปร่างของเขตโรงเรียนในลักษณะของรูปหกเหลี่ยมด้านเท่าจะไม่เหมาะสมกับเมืองที่มีประชากรหนาแน่นอยู่แล้ว
5. การกำหนดเขตโรงเรียนควรใช้เกณฑ์ของระยะเวลา ระยะทาง และความหนาแน่นของนักเรียนในรัศมีที่มีนักเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ เกินร้อยละ 50 ขึ้นไป
6. เกี่ยวกับเส้นแบ่งอาณาเขตของเขตโรงเรียน ควรกำหนดความสภาพภูมิประเทศ ซึ่งได้แก่ แม่น้ำ คลอง ถนน เป็นต้น

spent on getting from home to school, and the means of transport used. These questionnaires were compiled from textbooks and research studies related to this study. A revision of some items was made in consultation with the Thesis advisor.

The sample population were composed of 60 school administrators and assistants and 1,280 secondary school pupils from 15 selected schools. All questionnaires were distributed to those sample population. Fifty-five questionnaires (91.66 %) were received from the school administrators and assistants and 1,182 questionnaires (92.34 %) from the secondary school pupils. Total 1,237 questionnaires (92.31 %)

The data were analysed by using percentages and the arithmetic mean.

Major findings and Conclusions :

1. The suitable time for secondary school pupils to spend on getting from home to school should be 30 minutes, and it is appropriate to establish the school catchment areas by using 30 minutes as the maximum travelling time from home to school in order not to make the school catchment areas too large.
2. The residence of the secondary school pupils should be within 3 kilometres from schools.
3. Within one kilometre from school, the dispersion of the pupils' residence will be dense, and it will decrease with the distance from schools.

4. The hexagonal school catchment area will not be suitable for the densely populated towns.

5. The useful criteria to establish the school catchment areas are the time spent on getting from home to school, the distance from home to school and the density of the secondary school pupils within the distance covered over 50 % of the pupils of each school.

6. The boundaries of each school catchment areas should be rivers, canals, roads etc.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มติคณะกรรมการ

วิทยาลัยนพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงโดยดี เนื่องจาก อาจารย์ ดร. ผนัง บุญมี
อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยโครงการให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิดแก่ผู้วิจัยตลอดมา
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ไว ณ ที่นี้ เป็นอย่างสูง

คุณพงษ์ดี หุ่นสาย ณ อุทยาน คุณพิเชษฐ์ โรจน์ พลบูรณ์ คุณสมสงวน บุราคม
และคุณเกษมสัน สอนสมบุรณ์ แห่งสำนักพิมพ์เมือง กระทั่งกรมมหาดไทย โครงการให้คำ
ปรึกษาและช่วยเหลืออนุเคราะห์อัน เป็นประโยชน์ยิ่ง เกี่ยวกับการทำแผนที่ประกอบการ
วิจัยนี้

ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 15 โรงเรียนในท้องที่
การศึกษาที่ 4 ได้อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถาม จนผู้วิจัยสามารถเก็บ
รวบรวมข้อมูลได้มากพอเพื่อนำมาวิเคราะห์ผล

ดร. รุ่ง แฉวง อาจารย์แสง ปิ่นมณี อาจารย์สว่าง วีระเกษาศาติ
และอาจารย์โกมล บัณฑิตพงศ์ ได้กรุณาช่วยเหลืออนุเคราะห์ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็น
อย่างดียิ่ง คุณบุญพันธ์ อุษมบุญ ผู้มีส่วนสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังกายและกำลังใจแก่ผู้วิจัย
จนวิทยาลัยนพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ เรียบร้อยด้วยดี

นี้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกอบ อุษมบุญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
ถึคักรรรมประระกาศ	ช
รารบการการารางประระกอบ	ฉ
รารบการารแณที่ประระกอบ	ท
บทที่ 1	

1. บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดที่เกี่ยวข้องของด็กการกำหนดเขตโรงเรียน ที่ได้จาก เอกสาร ภายในประเทศ	7
แนวความคิดที่เกี่ยวข้องของด็กการกำหนดเขตโรงเรียน ที่ได้จาก เอกสาร ต่างประเทศ	12
สรุปแนวความคิด	19
3. วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	20
กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล	23

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ขอบเขต	25
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	25
4. การวิเคราะห์ขอบเขต	26
การวิเคราะห์ขอบเขตตอนที่ 1	27
การวิเคราะห์ขอบเขตตอนที่ 2	34
การวิเคราะห์ขอบเขตตอนที่ 3	48
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ	63
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	63
วิธีดำเนินการวิจัย	63
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผลการวิจัย	66
ขอเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	71
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	74
ประวัติ	86

ศูนย์วิจัยสหวิทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	แสดงรายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนแบบสำรวจที่แจกไปกับจำนวนที่ได้รับคืน	24
2	แสดงเนื้อที่ของแต่ละโรงเรียนในปัจจุบัน และเนื้อที่ที่อาจจะขยายออกไป	27
3	แสดงสถานที่และสิ่งสำคัญที่อยู่ในบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน	29
4	แสดงระยะทางที่เหมาะสมระหว่างที่พักอาศัยของนักเรียนกับโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนแยกเป็นเขตการปกครอง	30
5	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางจากบ้านมาโรงเรียนของนักเรียนจำแนกเป็นรายเขต.....	31
6	แสดงการคมนาคมที่สะดวกที่สุดภายในรัศมี 3 กิโลเมตรรอบ ๆ โรงเรียนในแต่ละเขตตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.....	32
7	แสดงจำนวนครู-อาจารย์จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาในแต่ละโรงเรียน	33
8	แสดงจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องที่การศึกษาที่ 4 ปีการศึกษา 2520	38
9	แสดงจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จาก 15 โรงเรียนในท้องที่การศึกษาที่ 4 ที่มีที่พักอาศัยห่างจากโรงเรียนในระยะต่าง ๆ ...	39
10	แสดงอายุเฉลี่ยเพศ และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าเรียนในรอบเช้าและบ่ายของกลุ่มตัวอย่าง 15 โรงเรียน	41
11	แสดงการอวยละของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เดินทางมาโรงเรียนด้วยวิธีต่าง ๆ	43
12	แสดงเวลาเฉลี่ยในการเดินทางไปด้วยรถโดยสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน และค่าใช้จ่ายค่านี	45

13	แสดงระยะเวลาที่ห่างบ้านกับ โรงเรียนที่มีนักเรียนอาศัยอยู่ เป็นครอบครัวละ	47
14	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลา จำนวนความหนาแน่นของ นักเรียนในวงกลมรัศมีที่มีนักเรียนพักอาศัยอยู่เกินร้อยละ 50 และอาหาร ระยะทาง โดยวิธีของ Jacques Hallak	51
15	แสดงจำนวนประชากร และอัตราความหนาแน่นของประชากรใน วัยเรียนต่อตารางกิโลเมตรในแต่ละเขตของตารางศึกษาที่ 4	53
16	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลา เวลา และจำนวนความหนาแน่น ของนักเรียนในรัศมีที่มีนักเรียนพักอาศัยอยู่เกินร้อยละ 50 ใน เขตภาษีเจริญ	54
17	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลา เวลา และจำนวนความหนาแน่นของ นักเรียนในรัศมีที่มีนักเรียนพักอาศัยอยู่เกินร้อยละ 50 ในเขต บางขุนเทียน	55
18	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลา เวลา และจำนวนความหนาแน่น ของนักเรียนในรัศมีที่มีนักเรียนพักอาศัยอยู่เกินร้อยละ 50 ใน เขตหนองแขม	56
19	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลา เวลา และจำนวนความหนาแน่นของ นักเรียนในรัศมีที่มีนักเรียนพักอาศัยอยู่เกินร้อยละ 50 ในเขตธนบุรี	57
20	แสดงค่าเฉลี่ยของระยะเวลา เวลา จำนวนความหนาแน่นของนักเรียน ในระยะรัศมีที่มีนักเรียนเกินร้อยละ 50 และระยะรัศมีที่ไกลจากสูตร $E = 2.598r^2$ d ของทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในทองที่ การศึกษาที่ 4	58

รายการ แผนที่ประกอบ

แผนที่

หน้า

1	แสดงห้องที่การศึกษาที่ 4 ซึ่งเป็นตัวอย่างในการวิจัย	35
2	แสดงที่ตั้ง โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 โรงเรียน ในทองที่การศึกษาที่ 4	36
3	แสดงการกระจายของที่พักอาศัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 โรงเรียน ในทองที่การศึกษาที่ 4 ที่อยู่ห่างจาก สถานที่ตั้ง โรงเรียนในระยะทาง ๑	37
4	แสดงการกำหนดเขตโรงเรียนที่ใช้เกณฑ์เวลา ระยะทาง และ ความหนาแน่นของนักเรียนที่มีที่พักอาศัยอยู่ภายในระยะรัศมี ที่มีนักเรียนอยู่เกินร้อยละ 50 ขึ้นไป	50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย